

Universitetet i Oslo - Institutt for arkeologi,
konservering og historie
Postboks 1008 - Blindern
0315 OSLO

Att: Dagfinn Skre

VEDRØRENDE SØKNAD OM TILLATELSE TIL INNGREP I AUTOMATISK
FREDETE KULTURMINNER I FORBINDELSE MED
FORSKNINGSPROSJEKTET - KONGSGÅRDPROSJEKTET AVALDSNES,
AVALDSNES GNR/BNR 86/1 OG 86/55, KARMØY KOMMUNE, ROGALAND

Vi viser til brev datert 03.12.09 fra Universitetet i Oslo til Riksantikvaren vedr. søknad om tillatelse til å granske automatisk fredete kulturminner på Avaldsnes. Søknaden er fremmet i sammenheng med forskningsprosjektet – Kongsgårdsprosjektet Avaldsnes. Videre vises det til tilrådinger fra Rogaland fylkeskommune datert 19.12.08 og 16.02.09, og faglig uttalelse fra Arkeologisk museum ved Universitetet i Stavanger (AM) datert 24.02.09. I en e-post fra Dagfinn Skre datert 25.02.09 kommenteres uttalelsen fra Arkeologiske museum på visse punkter.

I tillegg vises det til fellesbefaring på Avaldsnes den 10.03.09 der prosjektledelsen deltok sammen med representanter for Riksantikvaren, samt til flere telefonsamtaler og tidligere møter mellom Riksantikvaren og prosjektledelsen.

Riksantikvaren oppfatter at søknaden innehar mye informasjon om prosjektets omfang og faglige problemstillinger, men gjennomføringen av prosjektet reiser en del prinsipielle spørsmål og behov for avklaringer. Dette gjør at Riksantikvaren på det nåværende tidspunkt ikke kan behandle søknaden.

Nedenfor vil vi kommentere de punktene vi mener at prosjektledelsen må avklare og gjøre rede for før søknaden kan behandles.

Prosjektets organisering og formelle samarbeid

Søknaden kommer fra og er underskrevet av Forskningsadministrativ avdeling ved Universitetet i Oslo. Kontrakt og intensjonsavtale er signert av instituttleder ved IAKH. I søknaden opplyses at så fremt dispensasjon blir innvilget, er det ønskelig å legge prosjektet til Kulturhistorisk museum (KHM).

Riksantikvaren oppfatter at det er uklarheter knyttet til organiseringen og ønsker en nærmere orientering og begrunnelse for de ulike aktørenes roller i prosjektet. Vi ber særlig om at det redegjøres for en eventuell flytting av prosjektet til KHM, samt museets rolle og ansvar i prosjektet.

Postadresse:

Besøksadresser:

A:5514

Riksantikvaren

Dronningens gate 13

Postboks 8196 Dep

0034 Oslo

Tlf. 22 94 04 00

Distriktskontor Øst

Oslo

Dronningens gate 13

Distriktskontor Syd

Tonsberg

Nedre Langgate 30 D

Distriktskontor Vest

Bergen

Dreggsallmenningen 3

Distriktskontor Nord

Trondheim

Kjøpmannsgata 25

Foreliggende opplysninger om formelt samarbeid med AM slik det fremgår av søknaden, samsvarer ikke med opplysninger gitt av AM i deres uttalelse av 24.02.09. Vi ber derfor om at det fra prosjektets side redegjøres nærmere for denne uklarheten og at det vises konkret til hvilken rolle og ansvarsoppgaver AM vil ha i prosjektet, og i hvilken grad dette er avtalt med AM.

Prosjektets omfang

Det er hevdet fra prosjektets og Rogaland fylkeskommunes side at Kongsgårdsprosjektet Avaldsnes vil bidra til ny og kvalitativt god kunnskap om kulturhistorien på Avaldsnes. Riksantikvaren er ikke uenig i dette, men vi anser at omfanget av utgravningen er så stort at det vil medføre en betydelig reduksjon av viktige kulturminner innenfor de mest sentrale og betydningsfulle bosetnings- og aktivitetsområdene på Avaldsnes fra jernalder og middelalder.

I sammenheng med omsøkte forskningsprosjekt oppfatter vi at prosjektledelsen ser det som nødvendig å avdekke store arealer for å kunne besvare de problemstillinger prosjektet legger opp til. Flateavdekking og sjakting som registreringsmetode medfører imidlertid irreversible inngrep i de berørte kulturminnene og reduserer deres kunnskaps-, opplevelsese- og formidlingsverdi, selv om de ikke blir totalt utgravd.

En slik omfattende reduksjon av kulturminner i løpet av et kort tidsrom vil begrense framtidige generasjoners mulighet til å etterprøve og/eller fremskaffe nye forskningsresultater mht. jernalderens sentralbosetning på Avaldsnes.

Riksantikvaren er klar over at prosjektet har tatt i bruk nye ikke destruktive registreringsmetoder, og at slike har vært utprøvd på Avaldsnes av AM også tidligere. Utviklingen av disse nye metodene skjer imidlertid i raskt tempo innenfor arkeologien både her til lands og i utlandet, og Riksantikvaren ser det som naturlig at det særlig i forbindelse med planlagte forskningsprosjekter tas i bruk og videreutvikles slike metoder. Vi har fått opplyst av AM at de tidligere kun har gjennomført geofysiske registreringer av parkeringsplassen, pakterhagen, prestegårdshagen, samt deler av Kongshaugen på Avaldsnes. Dagens jordbruksarealer der prosjektet nå ønsker å gjennomføre omfattende maskinelle sjaktinger/flateavdekkinger, er ikke tidligere registrert på denne måten. I tillegg har det forgått en testing, utvikling og spesialisering av disse metodene siden de ble gjennomført på Avaldsnes, noe som taler for at de i dag vil gi bedre resultater enn tidligere.

Riksantikvaren ønsker en redegjørelse fra prosjektet angående hvilke vurderinger som er gjort med hensyn til bruk av en kombinasjon av utgravninger og ikke destruktive registreringsmetoder innenfor dagens landsbruksarealer, parkeringsplassen, pakterhagen og Flagghaugen. Vår foreløpige vurdering er at kombinasjoner av slike registreringsmetoder, også på Avaldsnes, vil kunne redusere inngrepene.

Utgravning og bevaring

I henhold til prosjektsøknad/-plan legger prosjektet opp til graving av kun et utvalg av de avdekkede strukturene. Det synes som om det enkelte steder er stor strukturtetthet og komplekse forhold. Riksantikvaren ber om en mer konkret redegjørelse for hvordan en slik utvelgelse kan foregå i en feltsituasjon og hvordan prosjektet konkret planlegger å sikre de eventuelle gjenliggende kulturminner og strukturer et fremtidig vern.

Behov for referansemateriale

Det fremgår av prosjektplanen at utgravningsresultatene fra Avaldsnes ses i sammenheng med naturlig sammenlignbare lokaliteter i Skandinavia. Vi finner det imidlertid uklart hvorvidt slike sammenligninger kan medføre behov for at det i samband med prosjektet kan bli behov for utgravninger, på et eller flere av de nevnte steder i Norge. Vi ber derfor også om en redegjørelse for dette.

Vi opplyser avslutningsvis at Riksantikvaren om nødvendig vil ta kontakt med de respektive museer når vi har mottatt svar på denne henvendelsen.

Vennlig hilsen

Ingrid Smedstad (e.f.)
seksjonssjef

Isa Trøim
seniorrådgiver

Kopi til:

Arkeologisk museum - Universitetet i Stavanger, Postboks 478, 4001 Stavanger

Rogaland fylkeskommune - Regionalutviklingsavdelingen - Kulturseksjonen,

Postboks 130 - Sentrum, 4001 STAVANGER

Kulturhistorisk museum - Universitetet i Oslo, Postboks 6762 St. Olavs plass, 0130

OSLO

Karmøy kommune

